ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ –ਸਬਦ ੭੧

ਏਕਾ ਸੁਰਤਿ ਜੇਤੇ ਹੈ ਜੀਅ ॥

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀਰਾਗੁ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੨੪

ਏਕਾ ਸੁਰਤਿ ਜੇਤੇ ਹੈ ਜੀਅ ॥
ਸੁਰਤਿ ਵਿਹੂਣਾ ਕੋਇ ਨ ਕੀਅ ॥
ਜੇਹੀ ਸੁਰਤਿ ਤੇਹਾ ਤਿਨ ਰਾਹੁ ॥
ਲੇਖਾ ਇਕੋ ਆਵਹੁ ਜਾਹੁ ॥੧॥
ਕਾਹੇ ਜੀਅ ਕਰਹਿ ਚਤੁਰਾਈ ॥
ਲੇਵੈ ਦੇਵੈ ਢਿਲ ਨ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਜੀਆ ਕਾ ਤੋਹਿ ॥
ਕਿਤ ਕਉ ਸਾਹਿਬ ਆਵਹਿ ਰੋਹਿ ॥
ਜੇ ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਆਵਹਿ ਰੋਹਿ ॥
ਤੂ ਓਨਾ ਕਾ ਤੇਰੇ ਓਹਿ ॥੨॥
ਅਸੀ ਬੋਲਵਿਗਾੜ ਵਿਗਾੜਹ ਬੋਲ ॥
ਤੂ ਨਦਰੀ ਅੰਦਰਿ ਤੋਲਹਿ ਤੋਲ ॥
ਜਹ ਕਰਣੀ ਤਹ ਪੂਰੀ ਮਤਿ ॥
ਕਰਣੀ ਬਾਝਹੁ ਘਟੇ ਘਟਿ ॥੩॥
ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਗਿਆਨੀ ਕੈਸਾ ਹੋਇ ॥
ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ ਬੂਝੈ ਸੋਇ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥
ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਦਰਗਹ ਪਰਵਾਣੁ ॥੪॥੩੦॥

ਸਾਰ: ਮਨ ਦੋੜਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਸਤ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਜੋ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਣ ਇਹ ਚਤੁਰਾਈ ਵਿਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਤੁਰਾਈ ਉਸ

ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਖੁਸ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ, ਸਾਡੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਸਾਂਝਾ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਂਦ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗਵਾਉਣਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਵਾਂਗ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੂਝਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੱਚੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇਣ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਦੇ ਇਸ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਏਕਾ ਸੁਰਤਿ ਜੇਤੇ ਹੈ ਜੀਅ ॥
ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਸ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਚੇਤਨਾ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਤਿ ਵਿਹੂਣਾ ਕੋਇ ਨ ਕੀਅ ॥
ਇਸ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜੇਹੀ ਸੁਰਤਿ ਤੇਹਾ ਤਿਨ ਰਾਹੁ ॥
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਮਾਰਗ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲੇਖਾ ਇਕੋ ਆਵਹੁ ਜਾਹੁ ॥੧॥
ਇਕ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਸਤ ਦਾ ਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (੧)

ਕਾਹੇ ਜੀਅ ਕਰਹਿ ਚਤੁਰਾਈ ॥
ਮਨ ਚਤੁਰਾਈ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਲੇਵੈ ਦੇਵੈ ਢਿਲ ਨ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸਥਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਦਲਾਵ ਦੀ ਅਟੱਲਤਾ ਹੋਂਦ ਦਾ ਤੱਤਸਾਰ ਹੈ। (੧)(ਠਹਿਰਾਉ)

ਤੇਰੇ ਜੀਅ ਜੀਆ ਕਾ ਤੋਹਿ ॥

ਸਾਰੀ ਹੋਂਦ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਊਰਜਾ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਊਰਜਾ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤ ਕਉ ਸਾਹਿਬ ਆਵਹਿ ਰੋਹਿ ॥

ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਕਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਰੱਖਦੀ ਹੈ?

ਜੇ ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਆਵਹਿ ਰੋਹਿ ॥

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ।

ਤੂ ਓਨਾ ਕਾ ਤੇਰੇ ਓਹਿ ॥੨॥

ਪਰ ਸਮਝੋ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਊਰਜਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ। (੨)

ਅਸੀ ਬੋਲਵਿਗਾੜ ਵਿਗਾੜਹ ਬੋਲ ॥

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਗਵਾਰ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤੂ ਨਦਰੀ ਅੰਦਰਿ ਤੋਲਹਿ ਤੋਲ ॥

ਅੰਤਰੀਵੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰਾਹੀਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਪ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਹ ਕਰਣੀ ਤਹ ਪੂਰੀ ਮਤਿ ॥

ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸੂਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਣੀ ਬਾਝਹੁ ਘਟੇ ਘਟਿ ॥੩॥

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹੋਂਦ ਦੇ ਤੱਤਸਾਰ ਦੀ ਸੂਝ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਥੋੜ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (੩)

ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਗਿਆਨੀ ਕੈਸਾ ਹੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਿਬੇਕੀ ਦੇ ਤੱਤਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ ਬੂਝੈ ਸੋਇ ॥

ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਸੋਧ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੇ ਤੱਤਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥

ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਬੇਕ ਰਾਹੀਂ, ਉਹ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਦਰਗਹ ਪਰਵਾਣੁ ॥੪॥੩੦॥

ਅਜਿਹੇ ਰੂਹਾਨੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। (੪)(੩੦)

ਸਾਰ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸੂਝ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਹੋਂਦ ਉਸ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਊਰਜਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸਦੇ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹਾਂ? ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਚਿੰਤਨ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**